

Voorbeeld van het functioneren van de OD

De archiefstukken van de OD te Nieuwdorp zijn vrijwel volledig bewaard gebleven. Hierdoor kan een goede indruk worden verkregen van wat zich in de periode van eind oktober tot begin december 1944 bij de OD heeft afgespeeld.

Tijdens de bevrijding fungeerden telkens drie stafofficieren als contactpersoon tussen de OD en de geallieerden. Deze officieren waren volledig op de hoogte van de militaire situatie. Het kantoor van de OD was gehuisvest in de christelijke lagere school. Het kantoor werd op 2 november 1944 verplaatst naar de hofstede van J. de Winter in Nieuwdorp. Dit kwam omdat de school onbruikbaar was geworden door een granaatslag. Op 9 november werd het kantoor van de OD ingericht in de woning van politieagent Finson.

Commandant van de OD was W. van Boven, bijgestaan door plaatsvervangend commandant Nic. Moerman. De OD had ook een opruimingsploeg en een wachtsectie. Door de OD Nieuwdorp was een groep gevormd van aanvankelijk 40 man. De groep beschikte over een auto en een motor. Het ledenaantal van de OD was vanaf eind oktober tot 25 november 1944 gestegen tot 68 man.

Onder de leden van de OD Nieuwdorp werd nog een zgn. partizanengroep gevormd. De groep werd met wapens uitgerust en moest bepaalde opdrachten uitvoeren, zoals het oppakken van Duitsers of verzamelen van achtergelaten munitie. De Nieuwdorpse partizanengroep bestond op 10 november 1941 uit: commandant J. Moerdijk, N. van Antwerpen, C. Bierens, Jacob Baaijens, Joh. Dekker, K. Haasjes, P. Moerdijk, A. Vermue, Jac. van 't Westeinde, L. van 't Westeinde Mz., Joh. Wondergem en P. Wondergem.

Het arresteren van de nog niet gevangen genomen Duitsers na de bevrijding was niet alleen voorbehouden aan de OD. De inwoners van Nieuwdorp seinden ook de Britse militairen in die in Nieuwdorp waren gestationeerd. Jan Slabbekoorn informeerde Britse militairen over slapende Duitsers in zijn schuur. De militairen kwamen direct en arresteerden de Duitsers toen een Britse militair een deur opengooide en riep: "Good morning, here's Tommy, hands up!"

Eén van de taken van de OD was het opsporen van de zogeheten 'foute' dorpelingen. Aan de hand van getuigenverklaringen werd getoetst of iemand zich schuldig had gemaakt aan 'vormen van coöperatie met de Duitse vijand'. Door de diverse getuigenverklaringen in kaart te brengen probeerden de interneringsambtenaar J.R. Geijsels, en de plaatselijke commandant van de OD, W. van Boven, de politieke voorkeur te ontrafelen en andere feiten te achterhalen. Er werd dan voornamelijk gekeken of er omgang was geweest met de Duitsers en NSB'ers en of de desbetreffende persoon Duits propagandamateriaal bezat, had deelgenomen aan NSB-bijeenkomsten, zich nu en dan had gestoken in een zwarte rijbroek met zwarte laarzen of zich openlijk had uitgesproken voor Nazi-Duitsland. Uiteraard werd ook onderzocht of de verdachte gedurende de bezettingsjaren bewust economisch voordeel had geput uit zijn omgang met de Duitsers.

Er waren ruim 25 mannen van de OD die dienst deden als wacht. Zij controleerden o.a. mensen die onder huisarrest stonden. Al op 30 oktober 1944 werd een vrouw uit Nieuwdorp gearresteerd, die werd verdacht van lidmaatschap van de NSB. Zij ontkende, maar werd toch aangehouden. Op dezelfde dag werd een andere vrouw aangehouden, omdat zij werd verdacht van sympathiseren met de NSB. Zij ontkende de beschuldiging. Beide vrouwen werden gevangen genomen in Nieuwdorp. De volgende dag werden de vrouwen 's avonds weer vrijgelaten.

Er werden ook rapporten over vrouwen opgemaakt die een relatie of contact hadden gehad met Duitsers. De rapporten spraken van uiteenlopende zaken: "Stond volgens eigen verklaring nu en dan met Duitsers te praten"; "Ging in de zomer 1941 veel zwemmen in de haven en stond dan tezamen met vriendinnetjes met Duitse soldaten te praten"; "Zij is volgens haar twee keer met een Duitse soldaat mee geweest"; "Ging volgens eigen verklaring geregeld met Duitsers mee en is ook uit geweest met Armeniërs"; "Werd door haar moeder herhaaldelijk 's avonds gezocht"; "Volgens verklaring van de betrokkene zelf verwacht zij waarschijnlijk een kind van een Duitser"; "Heeft volgens eigen verklaring steeds omgang gehad met dezelfde Duitse soldaat woonachtig in Keulen"; "Heeft geregeld omgang gehad met Duitse soldaten ondanks het feit dat haar ouders er sterk op tegen waren."

Enkele vrouwen uit Nieuwdorp werden opgespoord en schuldig bevonden. Zij dienden zich te melden, moesten distributiebescheiden en het persoonsbewijs afgeven. Hen werd in sommige gevallen huisarrest opgelegd of ze werden geïnterneerd.

Een andere taak van de OD was om verzamelde levensmiddelen, huisinventarissen, wapens, munitie en dergelijke in het dorp te bewaken. Ook moest een post bij de Kaloot worden bewaakt, waar materialen werden bewaard die via het Sloe waren aangespoeld. De OD had handenvol werk aan het ophalen en vervoeren van voorraden benzine, levensmiddelen enzovoort die langs de Westerschelde op het strand waren aangespoeld. Ook zochten ze in sloten en op het Sloe, waar ze door de modder moesten ploeteren om goederen te vinden. De voorraden bestonden allemaal uit blik. In de blikken zaten groenten, vruchten, pudding, corned beef, witte bonen in tomatensaus, melkpoeder, chocolade, sigaretten en zelfs tulband.

De OD kreeg diverse spullen in bruikleen voor de uitoefening van haar werkzaamheden. Particulieren gaven onder andere: brandstof, rijwielen, fietsbanden, tafels, stoelen enzovoort. De familie van Baalen uit Nieuwdorp gaf een koffiekkan, een ketel, een borstel en een petroleumlampje. Plaatsgenoot J. van Boven leende 38 koppen en schotels. C. Vos gaf 75 dakpannen, terwijl M. Finson 2 katoenen dekens ter beschikking stelde.

Bron: Slagveld Sloedam